

K systému riadenia úverového rizika vo vybranej komerčnej banke

Privatbanka je jediná špecializovaná banka na Slovensku, ktorá je primárne orientovaná na privátne bankovníctvo. Pôsobí na slovenskom trhu od 1. novembra 2005, keď sa premenovala pôvodná inštitúcia Banka Slovakia. Svoje služby poskytuje okrem toho aj korporátnym a retailovým klientom. Hlavným a jediným akcionárom banky je Penta Investments Limited, ktorá sa v júni 2007 stala majoritným akcionárom na základe schválenia Národnej banky Slovenska.

Systém riadenia úverového rizika v Privatbanke, a.s.

Základným predpokladom na úspešné riadenie a kontrolu rizík, ktoré pre banku vyplývajú z jej činnosti, je kvalita vnútrobankových procesov a procedúr. Privatbanka kladie dôraz predovšetkým na kvalitu informačných databáz a automatizácii spracovania dát, ktorá eliminuje operačné riziká vyplývajúce z manuálneho spracovania dát. Tento prístup zároveň poskytuje kvalitné a aktuálne informácie manažmentu banky o rizikových expozíciách banky čo umožňuje prijímať adekvátne rozhodnutia vzhľadom ku meniacim sa trhovým parametrom. Veľký dôraz je kladený na oblasť riadenia úverovej angažovanosti, primeranosti vlastných zdrojov, likvidnej pozície a vnútorného kapitálu banky.

V oblasti riadenia kreditného rizika je cieľom banky zabezpečiť obozretný a konzervatívny prístup pri poskytovaní a správe úverov. Najvyššou prioritou úverovej politiky banky je udržanie vysokej kvality úverového portfólia. Úvery, ktoré sú z pohľadu banky rizikové, sú vo významnej miere kryté zriadeným záložným právom na kolaterál a vytvorenými opravnými položkami. V roku 2013 banka vytvorila opravné položky vo výške 1,5 mil. EUR na krytie úverového rizika. Pomer krytia úverového portfólia opravnými položkami tak dosiahol hodnotu 3,9%. Okrem opravných položiek vytvorených ku konkrétnym individuálnym rizikovým pohľadávkam, banka vytvorila aj skupinové opravné položky k úverom s rovnakými charakteristikami, aby zohľadnila riziká budúcich strát, u ktorých existuje pravdepodobnosť vzniku na základe vývoja ekonomickej situácie. Podiel nezabezpečených úverov bol na úrovni 17,55%, pričom kritériá na stanovenie hodnoty

kolaterálov má banka nastavené veľmi konzervatívne. Hodnoty kolaterálov banka pravidelne preceňuje tak, aby sa čo najviac približovali ich trhovej, resp. realizačnej cene.¹

Jedným zo základných spôsobov zmierňovania kreditného rizika v Privatbanke je zabezpečenie aktívnych obchodov akceptovateľnými kolaterálmi. Privatbanka akceptuje nasledovné druhy zabezpečenia:

- Hotovostný vklad,
- Cenné papiere – korporátne dlhopisy, ŠPP, komunálne dlhopisy, akcie, akciové certifikáty a pod.,
- Zmenky,
- Bankové záruky,
- Poistenie,
- Pohlľadávky,
- Ručenie treťou stranou,
- Vládne záruky krajín a organizácií OECD,
- Komunálne záruky,
- Iné zabezpečenie.

Metódy merania úverového rizika v Privatbanke, a.s.

Z dôvodu minimalizácie úverového rizika pri poskytovaní a počas životnosti úverových obchodov banka hodnotí bonitu obchodu a bonitu klienta prostredníctvom rôznych analýz a ratingových systémov s diferencovanými parametrami pre jednotlivé segmenty klientov. Stanovenie ratingu klienta a obchodu ovplyvňuje jeho bonita, výška a splatnosť úveru, ako aj druh úveru. Banka má vytvorený proces stanovenia a pravidelného prehodnocovania ratingov v interných smerniciach.

Pri stanovovaní regulatórnych požiadaviek na vlastné zdroje na krytie kreditného rizika používa Privatbanka štandardizovaný prístup. Proces hodnotenia kreditného rizika je v prípade Privatbanky prepojenie finančnej analýzy skúmajúcej kreditné riziko a nefinančnej analýzy klienta skúmajúcej operačné riziko.

¹ Privatbanka: Výročná správa 2013

Finančná analýza

Finančná analýza predstavuje posúdenie súčasnej finančnej a ekonomickej situácie spoločnosti pomocou špecifických postupov a metód. Základným cieľom vykonania finančnej analýzy je posúdenie úverovej spôsobilosti klienta, ako schopnosť splatiť úver a príslušenstvo z vlastnej podnikateľskej činnosti. Poukazuje nielen na silné stránky podniku, ale pomáha aj odhaliť prípadné poruchy vo finančnom hospodárení. Poskytuje informácie o finančnej dôveryhodnosti a spoľahlivosti podniku, finančnom potenciáli pre budúci vývoj a celkovom finančnom zdraví.

Finančná analýza pozostáva z niekoľkých rokov:

- a) Zber podkladov pre vykonanie finančnej analýzy,
- b) Vypracovanie samotnej finančnej analýzy,
- c) Zhodnotenie finančnej situácie a bodového ohodnotenia finančnej situácie a zatriedenie klienta podľa kritérií interného rating.

Zber podkladov pre vykonávanie finančných analýz

Pre potreby finančnej analýzy je potrebné zo strany klienta predložiť nasledovné podklady:

- Účtovné výkazy v plnom rozsahu vypracované k 31.12. minulého roka,
- Účtovné výkazy v plnom rozsahu nie staršie ako dva mesiace pred podaním žiadosti o úver,
- Poznámky k účtovnej závierke za posledné účtovné obdobie,
- Prehľad krátkodobých pohľadávok z obchodného styku,
- Prehľad krátkodobých záväzkov z obchodného styku,
- Prehľad ostatných záväzkov (voči štátu, z leasingu, podsúvahové záväzky),
- Prehľad o úveroch,
- Prognózu účtovných výkazov na obdobie splácania úveru v rozsahu súvahy a výkazu ziskov a strát v plnom rozsahu.

Účtovná závierka má v informačnom zabezpečení finančnej analýzy významné miesto. Do účtovnej závierky sa premieta celý reprodukčný proces podniku, je to výpoveď o podmienkach, priebehu a výsledkoch realizácie.

V sústave jednoduchého účtovníctva pozostáva účtovná závierka z:

- Výkaz o majetku a záväzkoch
- Výkaz o príjmoch a výdavkoch

V sústave podvojného účtovníctva pozostáva účtovná závierka z:

- Súvaha - obsahuje informácie o stave a štruktúre majetku spoločnosti a o zdrojoch jeho krytia k určitému momentu. Zobrazuje stavové veličiny.
- Výkaz ziskov a strát - na rozdiel od súvahy výkaz ziskov a strát obsahuje tokové veličiny.
- Poznámky - obsahujú doplňujúce informácie k údajom zo Súvahy a Výkazu ziskov a strát. Súčasťou poznámok je aj Výkaz Cash Flow (prehľad o peňažných tokoch podniku) a prehľad o vlastnom imaní.

Vypracovanie finančnej analýzy

Finančná analýza prebieha v Privatbanke v nasledujúcich krokoch:

- a) Analýza súvahových položiek,
- b) Analýza položiek výkazu zisku a strát,
- c) Analýza Cash Flow,
- d) Analýza platobnej schopnosti,
- e) Interpretácia finančných ukazovateľov a bodové vyhodnotenie,
- f) Prognóza vývoja spoločnosti,
- g) Záver.

Analýza súvahových položiek pozostáva z hodnotenia a sledovania:

- Vývoj majetku v čase,
- Štruktúra dlhodobého hmotného majetku a stupeň jeho opotrebenia (potreba nových investícií),
- Investície v spoločnosti (vývoj dlhodobého hmotného majetku),
- Štruktúra dlhodobého finančného majetku (podieľy v podnikoch, štruktúra skupiny výška základného imania, tržby),
- Vývoj zásob, doba obratu zásob, posúdenie kvality zásob,
- Analýza pohľadávok (podľa lehoty splatnosti, z hľadiska odberateľov),

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,
Fin Star 2016, ISSN 1339-5416, Január 2016

- Vývoj vlastného imania a jeho podielu na financovaní majetku,
- Štruktúra základného imania a štruktúra vlastníkov,
- Štruktúra dlhodobých záväzkov,
- Analýza krátkodobých záväzkov (podľa lehoty splatnosti, z hľadiska dodávateľov),
- Štruktúra bankových úverov a finančných výpomocí.

Analýza položiek výkazu ziskov a strát:

- Vývoj tržieb v časovom rade,
- Vývoj pridanej hodnoty v časovom rade,
- Štruktúra podstatných položiek výnosov a nákladov (odpisy, osobné náklady),
- Vývoj výsledku hospodárenia z hospodárskej činnosti.

Analýza Cash Flow:

- Zdroje hotovosti (zisk, odpisy, zníženie aktív, zvýšenie pasív),
- Potreba hotovosti,
- Rozdiel medzi zdrojmi a potrebou hotovosti.

Analýza platobnej schopnosti:

- Dlhová služba - splátky existujúcich úverov, leasingov a iných krátkodobých alebo dlhodobých výpomocí,
- Stav záväzkov voči štátnemu rozpočtu (Sociálna a zdravotná poisťovňa, dane),
- Analýza schopnosti splácať existujúce záväzky z dosahovaných tržieb (krátkodobé úvery), resp. z výsledku hospodárenia (dlhodobé úvery),
- Posúdenie hrozby platobnej neschopnosti.

Banka sleduje predovšetkým ukazovatele likvidity, dôležité najmä pre veriteľov, ukazovatele rentability, ktoré sú dôležité pre akcionárov a ukazovatele zadlženosti dôležité pre dlhodobých veriteľov.

Cez ukazovatele likvidity banka sleduje schopnosť podniku premieňať rôzne formy majetku na pohotovú platobnú prostriedky. Sleduje sa najmä:

- Bežný pomer - ukazovateľ celkovej likvidity. Vypovedá o tom, koľkokrát pokrýva obežný majetok krátkodobé záväzky podniku,
- Rýchly pomer - ukazovateľ bežnej likvidity,
- Likvidita 1. stupňa - ukazovateľ pohotovej likvidity. Vyjadruje vzťah najlikvidnejšej časti majetku podniku a krátkodobými záväzkami,
- Čistý pracovný kapitál - vyjadruje krytie všetkých krátkodobých záväzkov obežným majetkom upraveným o dlhodobé pohľadávky. Používa sa na skúmanie schopnosti spoločnosti kryť svoje záväzky.

Rentabilitu možno označiť za schopnosť podniku dosahovať zisk a zhodnocovať vložený kapitál do spoločnosti. K najčastejším ukazovateľom rentability patria:

- ROA (rentabilita aktív) - vyjadruje celkovú efektivitu podniku,
- ROE (rentabilita vlastného kapitálu) - vyjadruje aká časť zisku je tvorená kapitálom vloženým akcionármi,
- Rentabilita dlhodobo investovaného kapitálu,
- Rentabilita tržieb.

Ukazovatele aktivity hodnotia, ako efektívne podnik hospodári so svojím majetkom:

- Doba splatnosti pohľadávok - ako rýchlo podnik premieňa pohľadávky na finančné prostriedky,
- Doba splatnosti záväzkov - meria priemernú dobu trvania záväzkov podniku,
- Doba obratu zásob - meria čas za ako dlho sa zásoby vyprodukujú a predajú.

Ukazovatele zadlženosti umožňujú analyzovať štruktúru zdrojov financovania spoločnosti. Medzi najpoužívanéjšie patria:

- Ukazovateľ zadlženosti - vyjadruje štruktúru finančných zdrojov,
- Stupeň finančnej samostatnosti - vypovedá o pomere cudzieho kapitálu na jednotku vlastného kapitálu,
- Úrokové krytie.

Prognóza vývoja spoločnosti:

- Posudzovanie predpokladaného vývoja spoločnosti sa vykonáva na základe klientom vypracovaných plánovaných výkazov na celé obdobie trvania úverového vzťahu,
- Identifikácia zdrojov splácania požadovaného úveru.

Pri dlhodobých úveroch sa prognóza zameriava na výšku odpisov a zisku po zdanení. Ich výška musí byť dostatočná na pokrytie istiny požadovaného úveru a zároveň úrokov už existujúcich úverov. Pri krátkodobých úveroch je zameranie na reálnosť objemu plánovaných tržieb, jednotlivých nákladových položiek, kvalitu obežných aktív a to vzhľadom na minulý vývoj klienta.

Zhodnotenie a záver

- Zhodnotenie ekonomickej pozície klienta. Na základe výsledkov zo skúmaných údajov sa zhodnotí schopnosť klienta splácať záväzky voči banke,
- Vypracuje sa SWOT analýza na identifikáciu silných a slabých stránok,
- Vyhotovenie stanoviska k úverovému obchodu a zdôvodnenie tvrdení,
- Bodové ohodnotenie finančnej situácie klienta podľa finančných ukazovateľov a udelenie ratingu.

Pokračovanie.